

## ÖSSZEFOGLALÓ

### A PÉNZMOSÁS ÉS A TERRORIZMUS FINANSZÍROZÁSA KOCKÁZATAIRÓL SZÓLÓ NEMZETI KOCKÁZATÉRTÉKELÉS FELÜLVIZSGÁLATÁRÓL

#### I. Bevezetés

1. A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni intézményrendszer célja, hogy hatékonyan megelőzze, valamint megakadályozza a bűncselekmények elkövetéséből származó vagyonok tisztára mosását, és fellépjen a terrorizmus támogatása ellen. A bűnözésből származó bevételek eredetének leplezése, valamint a jogszerűen, illetve a jogellenesen szerzett pénzek terrorista célokra való felhasználása veszélyezteti a pénzügyi és a nem-pénzügyi rendszer iránti bizalmat, e rendszerek stabilitását.

2. A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni fellépés – nemzetközi sztenderdek által is megkövetelt – alapja a kockázat alapú megközelítés, így kiemelt jelentőséggel bír a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása kockázatait feltáró *nemzeti kockázatértékelés* kidolgozása és annak rendszeres *felülvizsgálata*. A nemzeti kockázatértékelés legutóbbi felülvizsgálatára 2017 augusztusában került sor. A hazai módszertan alapján 3 évente szükséges a felülvizsgálatot elvégezni, amely követelményt már a pénzmosás elleni törvény<sup>1</sup> is rögzíti, a pénz-, tőke- és biztosítási piac szabályozásáért felelős miniszter és a bűncselekmények megelőzéséért felelős miniszter főfelelősségével.

A nemzeti kockázatértékelés felülvizsgálatának munkafolyamata a Pénzmosás Elleni Koordinációs Tanács döntésének megfelelően 2021. júniusában kezdődött meg a (Belügyminisztérium által vezetett) bűnügyi munkacsoport<sup>2</sup>, valamint a (Pénzügyminisztérium által vezetett) felügyeleti munkacsoport felállításával<sup>3</sup>, a 2017-ben elfogadott nemzeti kockázatértékelés és akkor kidolgozott módszertan alapul vételével a kockázatok azonosítása, elemzése, értékelése, valamint a kockázatok kezelésére irányuló javaslatok kidolgozása céljából. A munkacsoportok 52 vizsgálati (kockázati) elem alapján készítették el az elemzéseket (a 2018-2021-es időszakra vonatkozóan).

3. A felülvizsgált nemzeti kockázatértékelés alapján a *kiemelt kockázatok* a strómanok alkalmazása, a készpénz, a gazdálkodó szervezetek történő visszaélés, a tranzitszámlák használata, a pénzváltók és bizalmi vagyongazdálkodók, illetve a legjellemzőbb vagyongeneráló bűncselekmények (csalás, korrupció) jelentik.

A *kockázatértékelési mátrixot és az azonosított kockázatok értékelését összegző táblázatot* jelen összefoglaló melléklete tartalmazza.

4. A nemzeti kockázatértékelés – a nemzetközi sztenderdeknek megfelelően – *kockázatkezelési intézkedésekre vonatkozó javaslatokat* is tartalmaz. Az intézkedésekről jelen nemzeti kockázatértékelés jóváhagyását követően előterjesztés készül a Kormány számára, amely tartalmazza majd a kockázatok

<sup>1</sup> 2017. évi LIII. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról

<sup>2</sup> A *bűnügyi munkacsoportban* a Pénzügyminisztérium társelnöki feladatokat látott el. A bűnügyi munkacsoport a bűnmegelejtési, a bűnfelderítési, bűnüldözési, vádemelési és ítélkezési gyakorlati tapasztalatok alapján leszűrhető, a pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos kockázatokot tárta fel és értékelte, különös tekintettel azon kockázatokra, amelyek lehetővé teszik az adott bűncselekmény elkövetését, illetve megnehezítik a megelőzést, a felderítést, a nyomozást, a vádemelést és az ítélethozatalt.

A bűnügyi munkacsoportban tagként a nyomozó hatóságok, az ügyészség, az Országos Bírósági Hivatal és az Igazságügyi Minisztérium büntetőjogi szakterületének képviselői vettek részt.

<sup>3</sup> A *felügyeleti munkacsoportban* a Magyar Nemzeti Bank társelnöki feladatokat látott el. A felügyeleti munkacsoport feladata a pénzmosás elleni törvényben meghatározott felügyelet ellátásával, illetve a felügyelt szektorral kapcsolatos specifikus kockázatok feltárása és értékelése volt.

A felügyeleti munkacsoportban tagként a pénzmosás elleni törvény alapján felügyeletet ellátó szervek (MNB, NAV, BFKH, SZTFH, MKVK, MOKK, MÜK) és az általános szabályozó szervezetek képviselői vettek részt.

kezeléséhez szükségesnek ítélt jogszabály-módosítási javaslatokat, valamint egyéb, jogalkotást nem igénylő intézkedéseket.

## **II. Magyarország általános bűnügyi helyzetképe: pénzmosás, terrorizmusfinanszírozás**

### II.1. Pénzmosás (elkövetési módszerek és technikák)

A nyomozó hatóságok tapasztalatai szerint a pénzmosás jellemző alapcselekménye továbbra is a *csalás*, valamint az *információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás*, a jellemző elkövetési módszer pedig az ún. social engineering fraud (SEF). Ezen kifejezés a bűnözők által az emberek bizalmának kiaknázására irányuló csalásokra utal, amelynek célja, hogy közvetlenül pénzt vagy bizalmas információkat szerezzenek az áldozatoktól.

A Legfőbb Ügyészség 2020-as célvizsgálatának eredményei alapján a más által elkövetett alapcselekményekhez kapcsolódó pénzmosási alakzat térnyerésének elsődleges oka a „*pénzfutár*”-ként (‘money mule’) ismert elkövetési módszer elterjedése. A módszer lényege, hogy a magyarországi bankszámla-tulajdonos jutalék reményében elkövető társai rendelkezésére bocsátja a saját bankszámláját, azért, hogy az oda utalt, bűncselekmény elkövetéséből származó összegekkel a tőlük kapott instrukciók szerint hajtson végre pénzforgalmi műveleteket: készpénzfelvételt vagy további átutalásokat. Az alapcselekmény elkövetői és a bűncselekmény elkövetésével megszerzett vagyon tényleges haszonélvezői rendszerint egymástól és a pénzfutártól is különböző országok területén tartózkodnak, a cselekmény elkövetése így jellemzően legkevesebb három – esetenként több – országot érint egyszerre. A „*pénzfutárként*” ismert technika egy nemzetközileg ugyanennyire elterjedt alapcselekmény típushoz, az *üzleti levelezés visszaélészerű felhasználásával elkövetett csaláshoz* [„b.e.c.” azaz ‘business email compromise’] köthető. Az alapcselekmények rendszerint ismeretlen elkövetői behatolnak az egymással intenzív üzleti kapcsolatban álló gazdasági társaságok email fiókjába, majd az onnan jogellenesen megszerzett adatok – esedékes számlák adatai, email címek, fejléc, logó, levelezési stílus – felhasználásával az egyik cég nevében a bankszámlaszám megváltozásáról adnak valótlan tájékoztatást az üzleti partnernek. Az eredeti címhez hasonló email címről küldött és a megszokotthoz hasonló tartalom miatt megtévesztett fél ez után az elkövető által beszerzett személy („*pénzfutár*”) bankszámlájára fizeti ki az esedékes tartozását. A felismert jelenséggel szembeni egységes és hatékony nyomozó hatósági gyakorlat kialakítása érdekében a Rendőrség módszertani segédletet adott ki.

A nem vagyon elleni bűncselekmények közé tartozó alapcselekmények között a vizsgálat körébe eső ügyekben a *kábítószer (és új pszichoaktív anyag) kereskedelem* volt a meghatározó. A kábítószerek szállítási (csempészési) útvonalában a már ismert útvonalak mellett az elkövetők új útvonalakat keresnek, és azokon keresztül próbálják a kábítószert a cél- vagy úgynevezett „*depóországokba*” juttatni. A bűncselekmény elkövetéséből származó vagyont jellemzően maga az alapcselekmény elkövetője legalizálta, részben ingatlanvásárlás, részben üzleti tevékenység körébe eső cégalapítás, gépjárművásárlás és munkabér-kifizetés formájában.

A pénzmosás módszereinek körében elterjedt a „*bukó-cégek*” *alkalmazása*, azaz külföldi állampolgárságú személy névleges (valós üzleti tevékenységet nélkülöző) ügyvezetésével, székhelyszolgáltatókhoz bejegyzett gazdasági társaságok nevében megnyitott bankszámlák elkövetéshez történő felhasználása. A számlákhoz rendszerint megrendelik az interneten történő hozzáférést biztosító szolgáltatásokat, az ehhez szükséges belépési kódokat és adatokat a stróman ügyvezető az őt irányító elkövetőkhöz továbbítja.

Pénzmosásra jellemző módszer a „*smurfing*”, azaz a bűncselekmény elkövetéséből származó összegnek a kisebb – esetenként az azonosítási értékhatárt még éppen el nem érő összegű – részekre törése, és részletekben történő felvétele vagy továbbutalása. Készpénzfelvétel esetében ez rendszerint azzal a technikával társul, hogy a bankszámla felett rendelkezni jogosult személy több különböző bankfiókban vagy pénzkidó automatánál veszi fel a bűncselekményből származó pénzt („*fiók-turizmus*”).

A *szervezett elkövetés* továbbra is a kábítószerrel, új pszichoaktív anyaggal visszaélés, az embercsempészség, az emberkereskedelem, a pénzmosás, a nemi erkölcs elleni és a különböző vagyon elleni bűncselekmények kapcsán merült fel. Az elkövetők egyre nagyobb hányada használja a nehezebben ellenőrizhető internet alapú kommunikációs lehetőségeket. Új jelenség az egészségügyi termékek illegális kereskedelmével foglalkozó bűnözői csoportok hazai megjelenése.

A Rendőrség adatai szerint tovább emelkedett a *kibertérben* elkövetett bűncselekmények aránya és az azzal okozott kár nagysága, amit az online kereskedés egyre növekvő használata is elősegített. Folyamatosan tovább nő az új pszichoaktív anyagok, kábítószeres, teljesítményfokozó szerek és hamis vagy Magyarországon nem engedélyezett gyógyszerek online térben megvalósuló kereskedelme. A személyes adatok megszerzésével és azok felhasználásával összefüggésben az interneten vagy a mobil eszközökkel használható informatikai rendszerek útján elkövetett bűncselekmények száma vélhetően szintén növekedni fog. Kihívást jelentenek az online térben mozgó szolgáltatók és a virtuális fizetőeszközök, melyek speciális szaktudást és technikai felkészültséget igényelnek.

## II.2. Terrorizmus finanszírozása (elkövetési módszerek és technikák)

Magyarország geopolitikai helyzetének, szilárd jogrendjének, külpolitikájának, valamint társadalmi összetételének köszönhetően a terrorizmus finanszírozása szempontjából továbbra sem tartozik Európa legveszélyeztetettebb országai közé. Fontos tényezőként említhető, hogy Magyarország *transzitországnak* számít a terrorizmus finanszírozása szempontjából, mert a hazánkban ideiglenes vagy tartós jelleggel tartózkodó személyek egyéb külföldi országokban tartózkodó, esetlegesen terrorizmussal érintett személyekkel együtt láncolatot alkotnak. Ezen keresztül, több állomás érintésével juthat el a pénz a végcéljához, így megnehezítve vagy lehetetlenné téve a pénz útjának követését.

Magyarországon alapvetően továbbra is *a legálisan vagy illegálisan megszerzett pénzeszközök összegyűjtése és külföldre transzferálása* figyelhető meg vagy a pénzügyi rendszer szereplőin (pl. hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások) keresztül, vagy azokon kívül (pl. hawala), a pénz fizikai mozgatásával (pl. készpénzfutárok), illetve nemzetközi árukereskedelem útján (pl. gépjármű kereskedelem). Az utóbbi időszakban egyértelműen megfigyelhető alapvető változás, hogy a hagyományos, szigorúan szabályozott, ellenőrzött és költséges pénzügyi szektor alkalmazása mellett előtérbe került az *alternatív pénzáttalási rendszerek*, illetve a készpénzfutárok használata.

A terrorizmus finanszírozásának új aspektusa *a virtuális fizetőeszközök, elektronikus pénzek használata*, amely folyamatos technikai és szakmai kihívások elé állítja a felderítő szerveket.

## **III. A felülvizsgált nemzeti kockázatértékelés legfontosabb megállapításai: kiemelt kockázatok és a kockázatok kezeléséhez szükséges intézkedések**

### III.1. Ágazatokon átívelő (kiemelt) kockázatok

- **Stróman** (kockázati szint: 4 – nagyon jelentős)

A **pénzügyi felügyelet** (a továbbiakban: MNB) álláspontja szerint a *stróman jelenség* kockázata az, hogy a szolgáltatást ténylegesen nem az a személy veszi igénybe, aki a szerződésben ügyfélként feltüntetésre került és ennek következményeképpen a stróman személy felhasználása lehetővé teszi a bűncselekmény valódi elkövetőjének, szereplőinek elrejtését, megnehezíti a tényleges tulajdonosok, az elkövetői kör és a pénzeszköz forrásának feltárását. Az értékelés alapján a kockázat mértékében 2017 óta érdemi változás nem történt.

*Stróman személyek felhasználása* cégalapításnál és cégműködtetésnél, fizetési számla nyitásánál, üzleti megbízások teljesítésénél továbbra is létező, magas kockázatot jelentő jelenség. Az ún. intellektuális stróman tevékenysége tudatos, kifejezetten magas bérezés fejében vállalja, hogy egy ügyletnek saját nevét adja. A stróman személyek jellemzően magyar állampolgárok, vagy Magyarországgal szomszédos, elsősorban nem uniós országok állampolgárai. Stróman személyek közreműködése szinte minden

termékhez és ügyfélhez kapcsolódhat a pénzügyi szektorban. A felügyeleti tapasztalatok alapján gyakoriak a székhelyszolgáltatóhoz bejelentett friss alapítású cégek által nyitott számlák, azonos személyek szerepelnek különböző cégek esetében cégjegyzőként. A szolgáltatónál már ügyfélkapcsolattal rendelkező gazdasági társaságok esetében is előfordul, hogy a társaság a korábbi tevékenységet folytatja, azonban a tagok és/vagy a vezető tisztségviselők személye stróman személyekre változik. Sérülékenységi tényező a pénzeszköz forrás igazolás beszerzésének hiánya, de az is megállapítható általánosságban, hogy a tranzakciók korlátozása nem történik meg hatékonyan, nem alkalmazzák a *szolgáltatók* az azonnali felmondás lehetőségét.

Az MNB megítélése szerint a kockázat jövőbeni *kezelése* szempontjából fontos, hogy az esetleges strómanok közreműködésének megállapításához a székhelyszolgáltatóhoz bejegyzett ügyfelek és a burkolt „off-shore” ügyfelek esetében az ügyfél-átvilágítás magasabb szintű követelmények mellett történjen. Az MNB jó gyakorlatnak tartaná egy olyan egységes szűrő-monitoring rendszer kidolgozását, ami biztosítaná a szektoron belül információcserét, az egyes szereplők által detektált kockázatos ügyfelek vonatkozásában, a személyes kapcsolatok feltárásával, az adatok elérhetővé tételével, jogszabályi keretek között. A kockázatcsökkentését eredményezné a cégalapítás során a kockázattudatosság növelése.

A **pénzügyi információs egység**<sup>4</sup> tapasztalatai és álláspontja szerint is megerősíthető, hogy a *stróman személyek felhasználása* továbbra is egyértelműen jelentős pénzmosási kockázatként jelenik meg. A bűncselekmények elkövetői teljes tudatossággal használják ki a cégalapítás gyorsaságában rejlő és a cégbíróság által végzett ellenőrzési metódushoz kapcsolódó lehetőségeket. A bejelentések adatai alapján részben meghatározott ügyvédekhez köthető a stróman személy segítségével végrehajtott cégalapítási tevékenység. A büntetőügyekben eljáró hatóságok napi szinten találkoznak a stróman-problémával, a strómanok közbeiktatása a gyakorlatban nagyon sokszor a bűncselekmény valódi elkövetőinek, haszonélvezőinek ismeretlenül maradását, a bűnös vagyoni követhetőségének végét, így a nyomozás sikertelenségét is jelenti. A strómanok a megbízóik vonatkozásában jellemzően alig rendelkeznek információval. A stróman személyek felhasználása jellemzően tudatos magatartásforma, az EU tagállamait érintő probléma, tudatosság tekintetében magas prioritással bír, és magas kockázatot jelent.

A *kockázat kezelésére tett javaslatok* közül kiemelendő a strómanok igénybevételének visszaszorítása érdekében meghozandó esetleges további kormányzati szintű lépések vizsgálata, áttekintése (cégeljárás; szűrő-monitoring rendszer), továbbá a jogi képviselők (ügyvédek) tudatosságának növelése az ügyfél-átvilágítási kötelezettségük elvégzése során a stróman jelenség vonatkozásában, mivel közreműködnek a cégalapításban és bejegyzésben, valamint okiratok kiállításában, az ingatlan-értékesítés során.

A stróman személyek felhasználásában rejlő pénzmosási kockázat szorosan kapcsolódik a gazdálkodó szervezetekkel összefüggő visszaélésekben rejlő kockázattal.

- **Tranzitszámlák** (kockázati szint: 4 – nagyon jelentős)

A pénzügyi szektor oldaláról az egyik legmagasabb kockázatot a tranzitszámlák használata jelentette a kockázatértékelés során értékelt időszakban, amelyet a felügyeleti munkacsoport és a bűnügyi munkacsoport elemzése is alátámasztott. A *tranzitszámla* olyan fizetési számla, amely esetében a jellemzően külföldi forrásszámláról érkező jóváírások és a külföldi célszámlára irányuló terhelések összege közel azonos és a tranzakciókra rövid időn belül kerül sor, valamint amelyeken nem folyik valós gazdasági tevékenység.

A tranzit fizetési számlák használata pénzmosási szempontból számottevő veszélyt jelenthet a pénzügyi rendszer számára, ugyanis a többszörösen összetett, országhatárokon átívelő gyors pénzmozgatásokon keresztül lehetővé teszi a pénzmosás és a hozzá kapcsolódó alapbűncselekmények elkövetését, valamint alkalmas lehet a terrorizmus anyagi eszközökkel történő támogatására is. A folyamat célja ugyanis, hogy megakadályozza a pénzügyi folyamatok átláthatóságát és így a bűnüldöző szervek által a bűncselekményekből származó vagy a bűncselekmények elkövetésére használt pénzeszközök útjának

---

<sup>4</sup> Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányítás Pénzmosás és Terrorizmus-finanszírozás Elleni Iroda (NAV KI PEI)

nyomon követését. Ezt igazolja, hogy az elmúlt években a pénzmosással és terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos nemzetközi bankbotrányok minden korábbinál nagyobb méreteket öltöttek.

*Ügyféloldali kockázatként* jelenik meg, hogy gyakoriak a székhelyszolgáltatóhoz bejelentett friss alapítású cégek által nyitott számlák, és azonos személyek szerepelnek különböző cégek esetében cégjegyzőként. Egy személy korlátlan számú társaságban lehet vezető tisztségviselő (ténylegesen végzett tevékenység vagy a cégvezetéshez kapcsolódó ismeretek nélkül), hatályos jogszabály nem állít fel erre vonatkozóan korlátokat, a cégbíróságnak pedig nincs arra vonatkozó kötelezettsége és erőforrása, hogy a feltárja a gazdasági társaságok pénzügyi, vagyoni és személyes kapcsolatrendszerét, amely súlyos sérülékenységi tényező.

A felügyeleti tapasztalatok alapján a továbbutalások időbelisége miatt a fellépés nem egyszerű. A *szolgáltatók megfelelő ügyfél-befogadási eljárásai*, az üzleti kapcsolatok folyamatos figyelemmel kísérése, a tranzakciók kockázatarányos szűrése, valamint a bejelentési gyakorlat kapcsán az MNB a számos sérülékenység mellett valós fenyegetéseket is azonosított. A vizsgálatok a forrásigazolás hiányát számos magasabb kockázatú ügyfél esetében megállapították. Problémaként került detektálásra, hogy az intézmények a pénzmosás témájú levelezőbanki jelzésekre nem tekintettek magasabb kockázati tényezőként, nem fokozták intézkedéseiket. A tranzakciószűrések hatékonysági hiányosságai számos esetben a pénzmosási bejelentések teljes vagy ismételt elmaradásához vezettek. Az egyik legjelentősebb azonosított kockázat, hogy a szolgáltatók azon ügyfelek esetében, ahol maguk azonosítottak magas tranzit kockázati szintet, vagy erre utaló partnerbanki jelzés érkezett hozzájuk, a számlák felmondásáig még nagyon hosszú időn keresztül engedték a kétes ügyletek lebonyolítását. Általánosságban megállapítható, hogy a szolgáltatók nem a megnövekedett kockázathoz igazítják kockázatkezelő tevékenységüket.

Az MNB az azonosított tipológiákat követően szabályozás-módosítással, vezetői körlevelek megküldésével, ajánlások közzétételével és konzultációk szervezésével növelte a szolgáltatói tudatosságot. A tranzitszámlák által hordozott kockázatok további hatékony *kezelése* érdekében az ügyfélismeret (KYC információk jogszabályi rögzítése), pénzeszköz forrásigazolás beszerzése, illetve szűrési gyakorlat vonatkozásában elengedhetetlen a kockázatalapú megközelítés elvének erősítése, valamint az objektív bejelentési kötelezettség bevezetése lehetőségének vizsgálata.

▪ **Készpénz és készpénzfutárok** (*kockázati szint: 3,5 – jelentős*)

Magyarországon a készpénzhasználat kockázatának mértéke nem csökkent, továbbra is nagyon jelentősnek tekintendő. Továbbra is a pénzmosás elleni törvény szerinti *bejelentések egyik legfőbb kiváltó oka*, különösen a hitelintézetek által tett bejelentéseknél jelenik meg központi kockázati elemként. A kockázati kitettség magas, a készpénz *anonim* mozgatása, szállítása – különösen nagy címletek esetén – viszonylag akadálymentes és gyors, a pénzügyi intézményrendszeren kívül a készpénzforgalom nyomon követése rendkívül körülményes, forrása ellenőrizhetetlen, ami megnehezíti a bűnüldöző hatóságok munkáját.

*A kockázat kezelésére tett javaslatok* közül az alábbiak emelendők ki:

- A pénzeszközök forrására vonatkozó nyilatkozatok ellenőrzése lehetőségének vizsgálata, a pénzeszköz forrás igazolására vonatkozó rendelkezések kialakítása.
- Annak áttekintése, hogy a készpénzes ügyleteknél a szubjektív gyanú-alapú bejelentések mellett, objektív összeghatárhoz kötött bejelentések előírása megvalósítható-e.
- Annak megvizsgálása, hogy lehetséges-e olyan szabályrendszert kialakítani, mely a jövedelmet generáló bűncselekmények elkövetői vagy az általuk alkalmazott készpénzfutárok által birtokolt, jelentős összegű készpénz belföldi mozgatásának, szállításának ellenőrzésére alkalmas a fizetőeszköz eredetének tisztázása érdekében.

- **Visszaélés gazdálkodó szervezetekkel** (kockázati szint: 3,2 – jelentős)

A gazdálkodó szervezetek átláthatóságának növelése és a visszaélések csökkentése érdekében kiemelt fontossággal bír a gazdálkodó szervezetek pénzmosásnak és terrorizmus-finanszírozásnak való kitétségének a vizsgálata.

Az MNB felügyeleti tevékenysége alapján gazdálkodó szervezetekkel történő visszaélések jellemzően a *frissen alapított gazdasági társaságokkal*, valamint a *székhelyszolgáltatást igénybe vevő vállalkozásokkal* kapcsolatban tapasztalhatók. A székhelyszolgáltatóknál bejegyzett cégek mögött álló vagy képviselőjükben eljáró természetes személyek azonosítása nem egyszerű. A frissen alapított gazdasági társaságokkal kapcsolatban kockázatot jelent az, hogy a gazdasági társaságok kapcsán nincsenek olyan előzmény adatok (például előző évi pénzügyi adatok), amelyek az ügyfél megfelelő kockázati szintbe történő besorolását elősegítenék. A frissen alapított gazdasági társaságokhoz kapcsolódó magasabb kockázati faktor a cégeljárás, mivel csak okirati bizonyítás folytatható le. A pénzügyi szektorban kockázatként került azonosításra, hogy a külföldi vállalatok magyarországi számlanyitására nem fordítanak kellő figyelmet a számlavezető szolgáltatók, az ügyfélkapcsolat létrehozását megelőzően nem tisztázzák, azt, hogy a szolgáltatás hazai igénylésének mi a tényleges oka. Emellett a társaságok tevékenységeinek szoros nyomon követése is több esetben elmarad. A vizsgálatok során az MNB az ellenőrzést a konkrét ügyfelek és számlaforgalmak vizsgálatával végzi, kiemelten ellenőrzi a szűrőrendszer működtetésének hatékonyságát. Sérülékenységeként jelenik meg a bejelentési kötelezettség elmulasztása kapcsán a székhelyszolgáltatás és a frissen alapított gazdasági társaság, mint szokatlansági tényezők figyelmen kívül hagyása. A felügyeleti tapasztalatok azt támasztják alá, hogy egy szabályozott, jól működő folyamatokkal, magasabb szintű kontrollokkal rendelkező pénzügyi intézmény esetében is előfordulhatnak a gazdasági társaságokkal való visszaélések. Az MNB figyelemmel kíséri a frissen alapított gazdálkodó szervezetek számát, a székhelyszolgáltatást nyújtó szervezetek számát, a kényszertörés alá került vállalkozásokat, valamint azon vállalkozásokat, amelyeknek az adószáma felfüggesztésre került.

A *kockázatok csökkentéséhez* vezethet, ha a jelenleg is működő cégnyilvántartásra alapozva olyan szűrőrendszer kerülhetne kiépítésre, mely automatikusan jelzi, ha kockázati körbe tartozó személy gazdasági társaság tagjává, vagy tulajdonosává válik. A cégbíróság természetesen nem veheti át a nyomozó hatóságok feladat- és hatáskörét, de célszerű lehet akár olyan ellenőrző mechanizmusok kialakítása, amely meghatározott szempontok szerint összeveti és nyomon követi a cégnyilvántartásba már bejegyzett és a bejegyezni kívánt adatokat.

## II.2. Egyes ágazatok (kiemelt) kockázatai

### a) Nem pénzügyi ágazatok

- **Székhelyszolgáltató** (kockázati szint: 3 – jelentős)

A székhelyszolgáltatók vonatkozásában a legnagyobb kockázatot az elérhetetlenség jelenti, valamint, a tevékenység jogellenesen történő végzése. A felügyeleti tevékenység keretén belül egyedülálló, hogy a többi szolgáltatótól eltérően a székhelyszolgáltatók *nyilvántartásba vételét* a pénzmosás elleni törvényben meghatározott felügyeletet ellátó szerv végzi. A nyilvántartásba vett székhelyszolgáltatók listája (jelenleg 410) heti rendszerességgel közzétételre kerül a felügyeleti szerv honlapján. Az adózói nyilvántartás alapján számuk azonban 1300 körüli, így a székhelyszolgáltatói tevékenység valós végzése komoly látenciában van. A nyilvántartásba vett székhelyszolgáltatók nem szentelnek kellő figyelmet a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatok feltárására és kezelésére. Azon szolgáltatók, amelyek pedig bejelentés hiányában végzik a tevékenységet, nincsenek tisztában azzal, hogy azt jogellenesen végzik, továbbá nem is ismerik a vonatkozó jogszabályi környezetet.

A székhelyszolgáltatók esetében további kockázatot hordoz magában, hogy a *bonyolult tulajdonosi struktúrák* felépítésével a tényleges tulajdonos személye elrejtethető. A nemzetközi gyakorlatban az úgynevezett „company service provider”-ek jóval szélesebb körben segítik egy gazdasági társaság

működését, mint a hazai székhelyszolgáltatók, amelyek nem látnak bele az ügyfelük gazdasági tevékenységeibe, mivel feladatkörük a postaküldemények fogadásán túl nem terjeszkedik.

További probléma, hogy a tevékenység végzése helyszínéül szolgáló *ingatlan* vonatkozásában infrastrukturális követelmény nem került szabályozásra, így több esetben a székhelyként bejegyzett ingatlan a valóságban egy ingatlan nélküli földterület, vagy egy olyan ingatlan, ahol a tevékenység nyilvánvalóan nem végezhető.

Kockázatként jelenik meg továbbá az *ügyvédi jelenlét*. Székhelyszolgáltatási tevékenységük végzése jelentős korlátozás alá került, mind jogszabályi szinten, mind az Ügyvédi Kamara belső rendelkezései által, azonban ezen megszorításokat az ügyvédek egy része figyelmen kívül hagyja. A cégbejegyzések során nem járnak el kellő alaposággal és körültekintéssel, néhány esetben az derült ki, hogy – szándékosan vagy szakmai hiányosság következtében – az adott cég a székhelyszolgáltató címére annak tudta, jóváhagyása vagy beleegyezése nélkül került bejegyzésre.

A székhelyszolgáltatók „*cégtemetők*” létrehozásával pedig részt vehetnek pénzmosási rendszerekben. Az ilyen „*cégtemetőkben*” bejegyzett, elérhetetlen tulajdonosi körrel rendelkező gazdasági társaságok esetében nehézkes vagy le sem folytatható egy esetleges nyomozás.

A tudatosság és a bejelentési hajlandóság növelése érdekében szükséges az érdekképviselői szerv létrehozásának felügyeleti támogatása, ösztönzése. Segítséget nyújthat továbbá a kötelező, és visszatérő jellegű felügyeleti oktatás előtérbe helyezése, továbbá a honlapon elérhető szakmai tartalmak bővítése.

- **Virtuális fizetőeszköz váltó és letétkezelő-pénztárca szolgáltató** (*kockázati szint: 2,8 – jelentős*)

A virtuális eszközök, különösképpen a *virtuális fizetőeszközök* megjelenése számos olyan kihívás elé állította az állami és magánszféra szereplőit, amelyek a technológia megjelenése előtt egyáltalán nem léteztek. A virtuális eszközök életre hívásának a gyors, anonim és harmadik fél bevonása nélkül végzett tranzakciók lebonyolítása voltak a legfőbb mozgatórugói. E kívánalmak azonban olyan kockázatokat hordoznak magukban, amelyek felismerése és csökkentése az állami és a magánszféra részére is rendkívüli fontosságú. A legfőbb kockázati tényezőket jelenleg a homogén, egységes jogi szabályozás hiánya, a gyors, nagy mennyiségű készpénz átváltásának lehetősége, az anonimitás, a határokon átívelő jelleg, a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás fenyegetettsége, a tradicionális bankrendszerből kizárt alanyok részvétele, a szektorban jelenleg létező pénzmosás és terrorizmus finanszírozás elleni küzdelem tudatosságának alacsony szintje, illetve maga az alkalmazott technológia alkalmazása jelenti.

Amíg a hagyományos pénzügyi tranzakciók esetében világosan és átláthatóan megfogalmazott az ügyfél-átvilágítási intézkedések elvégzésének szükségessége és menete, addig a *virtuális fizetőeszköz váltók* és *letéti pénztárca-szolgáltatók* jelenleg még csak ismerkednek a pénzmosás elleni törvény által előírt kötelezettségeikkel és tanulják a jogszabályoknak való megfelelést. A tranzakciók során történő ügyfél-azonosítás rutinja még kialakulóban van, a pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtása, az ENSZ és az EU által közzétett konszolidált szankciós listák használatára vonatkozó tudás jelenleg alacsony szintűnek mondható. Emellett a szolgáltatók számára nehézséget jelent a pénzmosásra, illetve terrorizmus finanszírozására utaló tipológiák felismerése is. Az új technológia megjelenése további kihívást jelent a tranzakciók nyomon követésében is, egyrészt a tudáshiány, másrészt a blokklánc-elemző szoftverek költséges volta miatt is.

Szabályozási probléma, hogy a virtuális fizetőeszköz váltók és letéti pénztárca-szolgáltatók tevékenysége sem regisztrációhoz, sem engedélyeztetési eljáráshoz nem kötött jelenleg Magyarországon (a vonatkozó európai uniós szabályozás jelenleg elfogadás alatt áll).

A kockázatok felismerését, kezelését, azok negatív hatásainak csökkentését elsődlegesen a homogén, egységes szabályozás kialakítása, az állami és magánszektor együttműködése, a tapasztalatok megosztása és a folyamatos tájékoztatás szolgálja.

- **Nemesfém-kereskedői tevékenység** (kockázati szint: 1,5 – nem jelentős)

A nemesfémekkel vagy az ezekből készült tárgyakkal kereskedők alanyi jogon tartoznak a pénzmosás elleni törvény hatálya alá, a nemesfémekkel kereskedés ténye elegendő hozzá; nincs értékhatárhoz, forgalomhoz kötve.

A hatóság a nemesfémekkel kereskedőket a forgalomtól, befektetési arany forgalmazástól, felvásárlási tevékenységtől, szankcióktól, a hatósággal való együttműködéstől függően sorolja kockázati kategóriába. A hatósági nyilvántartásban szereplő nemesfémekkel kereskedők *kétharmada alacsony kockázatú, csekély gazdasági súlyú szolgáltató*. A pénzmosás elleni törvény hatályának felülvizsgálata hatékonyabbá tehetné a felügyelet ellátását; azáltal, hogy nem tartoznának a pénzmosás elleni törvény hatálya alá alanyi jogon a nemesfémekkel kereskedők, a kis forgalmú vállalkozások felügyelete, a velük kapcsolatos adminisztratív teendők nem kötnék le a hatóság erőforrásait.

A *felvásárlás* az egyik legkockázatosabb tevékenység-típus: a bűncselekményből származó nemesfémek felvásárlása magas kockázatot hordoz magában. A felvásárlás esetén valószínűsíthető, hogy a hatóság rendelkezésére álló információkon túl, több szolgáltató is végez ilyen tevékenységet, illetve olyan személyek is, akik azt nem vállalkozási formában, bejelentés nélkül végzik („kapualjas felvásárlás”, szórólappos hirdetések, utcai és webes felületeken történő hirdetések – utóbbiaknál gyakran befektetési arany is meghirdetésre kerül). A kereskedelmi törvény<sup>5</sup> törvény leszűkíti a felvásárlást a nemesfémekre, de a felvásárlás a kulturális javakkal történő kereskedelem és az árukereskedelem területén is felmerül, ez utóbbiak miatt indokolt lehet felülvizsgálni a felvásárlás szabályozását, vagy a pénzmosás elleni törvény hatályát.

A *készpénz* jelenléte magas a szektorban, a befektetési aranyat forgalmazó szolgáltatók magánszemélyek számára alkalmanként akár több millió/több tízmillió Ft-os forgalmazást teljesítenek. Tekintettel a szektorban tapasztalható magas készpénzhasználatra, azt célszerű lenne limitálni, illetve vizsgálatot igényelne a nagy értékű, készpénzes ügyletekhez kapcsolódó kötelező bejelentés bevezetése a szektorban – a gyanú alapú bejelentési rendszer fenntartása mellett a kockázatértékelés elkészítésére kötelezett szolgáltatóknál.

- **Árukereskedői tevékenység** (kockázati szint: 1,5 – nem jelentős)

A pénzmosás elleni törvény szerint árukereskedőnek minősül, aki termék gazdasági tevékenység keretében történő értékesítését végzi a vásárló, a kereskedő, illetve a feldolgozó részére.

Az árukereskedő szolgáltató, amennyiben elfogad 3 millió forintot elérő vagy meghaladó készpénzfizetést, önkéntes alapon bejelentkezik a hatóságnál vezetett *nyilvántartás*ba. Az önkéntes bejelentkezés miatt magas látencia vélelmezhető. A szektor tekintetében a nyilvántartás (adatok köre, törlés, stb.) szabályozatlan. Megfontolandó a nyilvántartásra vonatkozó szabályozás kialakítása.

A *készpénz* jelenléte magas a szektorban. Vizsgálatot igényelne a nagy értékű, készpénzes ügyletekhez kapcsolódó kötelező bejelentés bevezetése e szektorban – a gyanú alapú bejelentési rendszer fenntartása mellett.

A *felvásárlás* az egyik legkockázatosabb tevékenység-típus: a bűncselekményből származó áruk felvásárlása magas kockázatot hordoz magában. A felvásárlás probléma lehet a nagy értékű vagyontárgyaknál (pl. bútorok, gépjármű, egyéb jármű, stb.). A felvásárlás teret adhat a bűncselekményből származó vagyontárgyak eltitkolásának. A felvásárlás problematikussága miatt indokolt lehet felülvizsgálni a pénzmosás elleni törvény hatályát, vagy a kereskedelmi törvényt.

---

<sup>5</sup> 2005. évi CLXIV. törvény a kereskedelemről



*b) Szerencsejáték szektor (játéktípusok kockázati szintje: 1-2,3 között – nem vagy mérsékelten jelentős)*

A szerencsejáték szektor pénzmosás és terrorizmus finanszírozásnak való kitettsége a többi szektorhoz képest alacsony, a kockázatértékelés az egyes szerencsejátékokhoz tartozó kockázatokat a *nem jelentős* vagy a *mérsékelten jelentős* szintbe sorolja.

Ugyanakkor különösen a játékkaszinók, a kártyatermek, távszerencsejátéknak nem minősülő fogadások esetében kockázatként jelenik meg a nagy mennyiségű *készpénzhasználat*, melyhez kapcsolódóan felmerülhet az illegálisan szerzett vagyon legalizálásának a szándéka.

A fentiekén túl a kaszinó szolgáltatásainak igénybevétele során a játékosok részéről felmerül az értékhatárhoz kötött, a pénzmosás elleni törvényben meghatározott, illetőleg a belső szabályzat szerinti intézkedések kikerülésének lehetősége is a nagyobb összegű pénzügyi tranzakciók kisebb összegűekre történő szétbontásával.

Az online kaszinó esetében előfordulhat, hogy a játékos nyilatkozatása alapján a játékos egyenlegre befizetett és jóváírt *pénzösszegek forrása nem igazolható*, illetőleg az ügyfél az erre vonatkozóan kért nyilatkozatot megtagadja, ezáltal nem lehet igazolni a pénzeszközök eredetét.

Távszerencsejáték esetében kockázatként jelenik meg a játékos számlára illegális forrásból származó összegek átutalása (a játékos az ilyen forrásból származó téttel megtett játékaik után elért nyereményét legálissá tudja tenni nyereményigazolással.)

Különösen a játékkaszinóban, kártyatermekben, online kaszinóban a *játékos magatartások, viselkedések elemzésének hiányából* fakadó kockázatok is felmerülhetnek.

A készpénzhasználatból eredő kockázatok csökkentése érdekében a jövőben akár jogszabálymódosítással vagy a felügyeleti hatóság által ösztönözni kell a szervezőket a készpénzhasználat csökkentését hirdető kampányok előkészítésére, lebonyolítására, illetve a készpénzhasználattal szemben a játékos kártyák, bankkártyák használatára ösztönözni a játékosokat a nyomon követhetőség, a játékos költségek elemzésének elősegítése céljából.

Szükséges a játékos magatartások, viselkedések elemzésének bevezetése a játékkaszinókban, kártyatermekben, online kaszinójáték, illetve a távszerencsejáték szervezés során hogy a gyanús játékos viselkedés (esetleges összejátszás, az ügyletek szándékos felbontása a megerősített nyomon követési küszöbérték kijátszása céljából) felismerhető legyen.

*c) Pénzügyi szektor*

▪ ***Bizalmi vagyonkezelők*** (kockázati szint: 3,5 – jelentős)

A bizalmi vagyonkezelések esetén tapasztalatok szerint a rendelt vagyonok értéke nagy szórást mutat a millió forintos rendeléskori összértéktől a több milliárd forintosig. A rendelt vagyonok összetételét illetően leggyakrabban pénzeszköz (számlapénz), üzletrés/részvény és ingatlan képezi a vagyonrendelés tárgyát, de nem ritka a követelések vagyonkezelésbe adása sem, elvélve egyéb ingóságok (pl. gépjármű, termelőeszközök) is előfordulnak.

A felügyeleti és a bűnügyi munkacsoport elemzése alapján a bizalmi vagyonkezelések kockázata leginkább a *rendelt vagyon* eredetének, a vagyonrendeléshez köthető személyek elfedésében, illetve a kezelt vagyonnak a valóstól (akár jelentősen) eltérő értékre történő értékelésében jelenik meg. Nagy számban találni „off-shore” háttérű vagyonrendelőt. A személyi kapcsolatok tekintetében sok esetben merül fel annak gyanúja, hogy a vagyonrendelés csak színleges, és a vagyon feletti rendelkezési jog ténylegesen továbbra is a vagyonrendelőnél marad (mindez szükségszerűen együtt jár a klasszikus „stróman” kockázattal is). Nagy számban jelennek meg olyan külföldi illetőségű vagyonrendelők, akik

esetében nem látszik a hazai vagyonkezelési jogviszony létesítésének elfogadható indoka. A vagyonrendelés esetén a rendelt vagyon forrásában jelenik meg legjelentősebb kockázat.

A *nem üzletszerű* bizalmi vagyonkezelési jogviszonyok nem üzletszerű jellegéből adódik, hogy a vagyonkezelő pénzmosás elleni törvény szerinti szolgáltatói minősége és a pénzmosás elleni törvényből eredő kötelezettsége csak a bizalmi vagyonkezelési szerződés létrejöttével (ügyvéd/jogtanácsos/közjegyző általi ellenjegyzésével) keletkezik, így kiemelt fontosságú az ellenjegyzés során elvégzett kockázatsökkentő intézkedések minősége. Problémaként jelenik meg továbbá, hogy a nem üzletszerűen eljáró bizalmi vagyonkezelők pénzmosás elleni felügyelése az MNB általános felügyeleti gyakorlatába nehezen illeszthető, illetve az MNB-nek nincs mérlegelési jogköre a nyilvántartásba vétel vonatkozásában és az erről szóló bejelentési bizonyítvány kiállítása nem tagadható meg.

A felügyeleti és bűnügyi munkacsoport véleménye alapján a kockázatok csökkentése érdekében elengedhetlenné válik a bizalmi vagyonkezelés gyakorlati működésének és hatósági kontrolljának (engedélyezés, nyilvántartásba vétel, felügyelet) ismételt és részletes *áttekintése* a pénzmosás elleni törvényben, valamint a pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvényben<sup>6</sup> meghatározott egyes kötelezettségek teljesítését alapul véve. Az áttekintés célja a visszaélészerű (vagy jogellenes) tevékenységek kiszűrése és kizárása oly módon, hogy a szabályozási és hatósági környezet a normakövető szolgáltatók működését továbbra sem akadályozza.

---

<sup>6</sup> 2017. évi LII. törvény az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról

## Melléklet

### Általános kockázatértékelési mátrix

|            |                    |               |                    |          |                 |
|------------|--------------------|---------------|--------------------|----------|-----------------|
| fenyegetés | nagyon jelentős    | 2,2           | 2,8                | 3,4      | 4               |
|            | jelentős           | 1,8           | 2,4                | 3        | 3,6             |
|            | mérsékelt jelentős | 1,4           | 2                  | 2,6      | 3,2             |
|            | nem jelentős       | 1             | 1,6                | 2,2      | 2,8             |
|            |                    | nem jelentős  | mérsékelt jelentős | jelentős | nagyon jelentős |
|            |                    | sérülékenység |                    |          |                 |

  

| A kockázat szintjei |                    |
|---------------------|--------------------|
| 1 – 1,5             | nem jelentős       |
| 1,6 – 2,5           | mérsékelt jelentős |
| 2,6 – 3,5           | jelentős           |
| 3,5 – 4             | nagyon jelentős    |

### Az azonosított kockázatok értékelése

|  |     |   |             |
|--|-----|---|-------------|
| offshore gazdasági társaságok                                  | 2,8 | virtuális fizetőeszköz váltó, letétkezelő pénztárca-szolgáltató | 2,8         |
| virtuális fizetőeszköz   | 3   | székhelyszolgáltató   | 3           |
| stróman  | 4   | játékkaszinó  | 1,7         |
| non-profit szektor   | 1,6 | online kaszinó  | 2,3         |
| készpénz és készpénzfutárok                                    | 3,5 | kártyaterem   | 1,7         |
| visszaélés gazdálkodó szervezetekkel                           | 3,2 | távserencsejáték  | 1,5         |
| Darknet  | 2   | távserencsejátéknak nem minősülő fogadás                        | 1,5         |
| nem személyes megjelenéssel elérhető kockázatok                | 2,9 | engedélyköteles sorsolós játékok                                | 1           |
| tranzitszámlák   | 4   | tombola   | 1           |
| kábítószer-kereskedelem  | 4   | hitelintézetek  | 2,9         |
| emberkereskedelem  | 3   | penzforgalmi intézmények  | 2,4         |
| embercsempészes  | 2   | elektronikuspénz-kibocsátó szolgáltatók                         | 1,5         |
| csalás   | 4   | pénzváltók  | 3,5         |
| korruptió bűncselekmények                                      | 3,6 | befektetési vállalkozások                                       | 1,5         |
| költségvetési csalás   | 2,6 | kollektív befektetési vállalkozások/alapkezelők                 | 1,5         |
| bejelentési rendszerrel összefüggő kockázatok                  | 2,6 | egyéb pénzügyi szolgáltatók                                     | 1,5         |
| professzionális sportok, sporteredmények tiltott befolyásolása | 1   | életbiztosítók  | 1,5         |
| ügyvédi tevékenység  | 2   | életbiztosítás közvetítők                                       | 1,2         |
| közjegyzői tevékenység   | 1   | bizalmi vagyonkezelők   | 3,5         |
| könyvvizsgálói tevékenység                                     | 2   | pénztárak   | 1           |
| nemesfém-kereskedői tevékenység                                | 1,5 | foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatók                              | 1           |
| árukereskedői tevékenység                                      | 1,5 | utalvány-kibocsátók   | 1           |
| kulturális javak kereskedelme                                  | 1,5 | piacműködtetők  | 1           |
| adótanácsadói tevékenység                                      | 2   | pénzpiaci közvetítők  | 1,8         |
| könyvelői tevékenység  | 2,5 | pénzfeldolgozók   | 1           |
| ingatlanközvetítői tevékenység                                 | 1,5 | <b>átlagos szint:</b>   | <b>2,16</b> |
| saját tulajdonú ingatlan üzletszerű adásvétele                 | 2,6 |   |             |